

330.00

Barne- og familiedepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Deres referanse:200404169

Vår referanse:04/6298
arkiv 365

2004/04169

- 359

Dato:10.01.05

Saksbehandler:

Tine Øverlier

Telefon:

24163521

E-Post:

tio@shdir.no

NY BARNEHAGELOV HØRINGSUTTALELSE FRA STATENS RÅD FOR FUNKSJONSHEMMEDE

Vi viser til høringsbrev 09.11.04 og høringsnotatet om ny barnehagelov.

Statens råd for funksjonshemmede drøftet saken i sitt møte 09.12.04.

Hovedpunkter i rådets høringsuttalelse omfatter følgende::

- rådet er enig i at fortrinnsretten for funksjonshemmede barn opprettholdes i loven
- kravet om universell utforming må inn i lovteksten til ny barnehagelov slik at funksjonshemmede barn sikres rett til å velge barnehage på samme måte som andre barn
- kompetansen til ansatte i barnehagene må styrkes
- dispensasjon fra utdanningskravet bare kan gis midlertidig
- arealkravet må opprettholdes
- fylkesmannen fremdeles må ha mulighet til å føre tilsyn med den enkelte barnehage etter eget tiltak.

Fortrinnsretten

Rådet mener det er viktig at fortrinnsretten til plass i barnehagen for barn med funksjonsnedsettelse fremdeles blir ivaretatt i loven. Rådet er også enig i at denne fortrinnsretten utvides til å gjelde barn det er fattet vedtak om etter barnevernsloven. Et godt pedagogisk og sosialt tilrettelagt tilbud i barnehage kan forebygge at barn får problemer senere i livet både i forhold til læring og sosiale relasjoner.

Rådet mener det er riktig at det skal foreligge en sakkyndig vurdering når fortrinnsretten for barn med funksjonsnedsettelse søker opptak og fortrinnsretten benyttes, dette for å sikre at folk flest oppfatter behandlingen av søknadene mest mulig rettferdig og riktig.

Universell utforming og tilrettelegging

Statens råd for funksjonshemmede mener det ikke er nødvendig å vente på innstilling fra Syseutvalget eller Regjeringens handlingsplanen for økt tilgjengelighet for

personer med nedsatt funksjonsevne, som for øvrig nå er lagt fram, før en kan ta inn prinsippet om universell utforming i barnehageloven.

Regjeringen har i St.meld. nr 40 Nedbygging av funksjonshemmende barrierer, lagt stor vekt på universell utforming som et prinsipp i all politikk. Rådet er av den oppfatning at dette prinsippet bør nedfelles i all lovgiving for å bevisstgjøre og sette krav til utforming av tiltak, tjenester og ordninger på alle samfunnsområdene. Rådet vil i den forbindelse vise til at prinsippet om universell utforming er tatt inn i loven om universitet og høyskoler (§44) som omtaler læringsmiljø. Selv om vi mener denne paragrafen kunne vært tydeligere i sin formulering, er universell utforming her tatt inn som et prinsipp i utforming av læringsmiljøet, og det samme bør en nå gjøre i forhold til ny barnehagelov.

Rådet var meget fornøyd med uttalelsen til Arbeids- og sosialministeren under lanseringen av Regjeringens handlingsplanen for økt tilgjengelighet der han uttalte at universell utforming er en bevisst strategi i regjeringens politikk og skal inn på de ulike områdene. Å legge krav om universell utforming inn i ny barnehagelov vil være en logisk oppfølging av denne strategien.

Regjeringens handlingsplan for økt tilgjengelighet er nå lagt fram og bør kunne bli et godt redskap for å oppnå universell utforming både i eksisterende og nye barnehager. Hvis barnehagen skal være et tilbud til alle og en skal unngå å få egne barnehager for barn med funksjonsnedsettelse, må en stille klare krav til tilgjengelighet og universell utforming.

Barn med funksjonsnedsettelse og deres foreldre må sikres retten til å velge barnehage på samme måte som andre, og at utilgjengelige barnehager ikke begrenser denne valgfriheten. Rådet er enig i det departementet skriver i høringsnotatet at "det må stilles krav til begrunnelse dersom kommunen plasserer barnet utenfor nærmiljøet.. og at kommunen må unngå å plassere så mange barn med nedsatt funksjonsevne i samme barnehage at den får preg av å være en spesialinstitusjon dersom den ikke er tiltenkt eller tilpasset denne rollen". Rådet mener det bør presiseres at spesialinstitusjoner for små barn absolutt må være unntak, og at kravet om universell utforming må tas inn i lovteksten og i forskriften til loven (rammeplan for barnehagen).

Kvalitet i barnehagen – bemanning

Statens råd for funksjonshemmede mener at ikke minst av hensyn til barn med funksjonsnedsettelse, er det viktig at krav til pedagogisk utdanning hos barnehagens leder og øvrige personale står tydelig i lovteksten. Dessuten må muligheten til dispensasjon fra dette kravet være midlertidig eller tidsbegrenset slik det er i dag.

Stortinget har vedtatt at det finansielle ansvaret for barnehagene skal inngå i kommunens rammeoverføringer, og at de øremerkede tilskuddene opphører. Rådet mener at det dermed er ekstra viktig å sette klare krav i lov og forskrifter for å sikre god kvalitet i barnehagene. Rådet er enig med departementet som i sitt høringsnotat sier "barnehageloven skal regulere en virksomhet der brukerne er de yngste medlemmene av samfunnet: barn under opplæringspliktig alder. Dette er ikke en brukergruppe som kan utøve brukermakt i vanlig forstand. Det er derfor nødvendig å stille særskilte krav til utforming av barnehageloven slik at den inneholder mekanismer som sikrer et best mulig tilbud for barna og er til beste for barna."

Videre vil rådet vise til høringsnotatets referanse til hva OECD mener kjennetegner en god barneomsorgspolitik og spesielt understreke at et av punktene er et velutdannet personale i barnehagen.

Arbeidsgruppen som departementet nedsatte for å gi innspill om kvalitet i barnehagen, sier også i sitt innspill at kravet til personalets utdanning bør styrkes. I forslag til ny barnehagelov sies det i § 2 at barnehagen skal være en pedagogisk tilrettelagt virksomhet. I dette ligger at barnehagen skal gi barna et miljø som sikrer dem individuell og gruppevis omsorg og støtte, stimulering, utfoldelse, læring og etisk veiledning. For å kunne oppfylle disse kravene bør tilsatte i barnehagen, og spesielt leder av barnehagen, ha barnehagepedagogisk utdanning. Opplæringslovens § 5-7 fastslår barns rett til spesialpedagogisk hjelp også før opplæringspliktig alder. Det er nødvendig med pedagogisk kompetanse i barnehagen for å kunne vurdere hvorvidt barn med lærevansker og barn med funksjonsnedsettelse har behov for spesialpedagogisk hjelp. Kommunens PP-tjeneste og Statped vil kunne bistå. Rådet vil spesielt be departementet vurdere hvordan barnehagene i større grad kan dra nytte av Statped som en instans for veiledning og økt kompetanse.

Rådet støtter alternativ B i § 18, men med tillegg om at dispensasjonen fra utdanningskravet kun kan være midlertidig. Ellers vil kravet om utdanning i praksis få liten verdi. Av samme begrunnelse og med samme tillegg støtter rådet alternativ B når det gjelder øvrig personale (§ 19)

Kvalitet i barnehagen – krav til areal

Rådet mener det fremdeles er riktig å videreføre krav til areal fordi kommunene i dag er svært presset både økonomisk og i forhold til å innfri krav om full barnehagedekning. Rådet er bekymret for at barnas rom for lek og utfoldelse ikke vil bli godt nok ivaretatt hvis dette kravet fjernes. Ikke minst av hensyn til barn med funksjonsnedsettelse, kanskje spesielt barn med rullestol, er det viktig at det er rom til fysisk aktivitet og rørelse. Også for å unngå at det kun legges til rette for funksjonshemmede barn i en av kommunens barnehager, mener rådet det er viktig å beholde krav til areal for alle barnehager. Rådet mener også at plan- og bygningsmyndighetene og branntilsynet skal uttale seg om universell utforming og tilgjengelighet før godkjenning av barnehagen.

Tilsyn

Statens råd for funksjonshemmede mener brukernes, foreldre og barns, rettssikkerhet må ivaretas på en tilfredstillende måte, og mener derfor at fylkesmannen fremdeles skal ha myndighet til å føre tilsyn med den enkelte barnehage av eget tiltak, og at tilsynet også må kunne vurdere kommunens bruk av skjønn sett i forhold til lovens intensjon.

I høringsnotatet foreslår departementet å oppheve fylkesmannens hjemmel til å føre tilsyn med den enkelte barnehage. Fylkesmannen skal få et tilsyns- og veiledningsansvar overfor kommunenes myndighetsrolle. Kommunen selv skal føre tilsyn med barnehagene at de oppfylder lover og regelverk. Det er lett å se at kommunen her kommer i en dobbeltrolle der den er både tilsyn og barnehageeier. Departementet viser imidlertid til gode erfaringer fra forsøk med systemrettet statlig tilsyn i Hordaland. Kommunene i forsøket var fornøyd med tilsynsendringene, men

det sies ikke noe om brukernes erfaringer. Rådet mener det er viktig at foreldrene fremdeles har mulighet til å henvende seg til fylkesmannen hvis de mener barnehagetilbudet er uforsvarlig eller er i strid med barnehageloven. Rådet ser at det i den nye loven foreslås å ta inn en egen bestemmelse om medvirkning fra barn og at foreldrenes medvirkning gjennom foreldreråd og samarbeidsutvalg videreføres, dette er positivt, men kan ikke fullt ut sikre at foreldrene blir hørt. Rådet mener det kan være vanskelig for foreldre å klage på et barnehagetilbud de mener ikke er forsvarlig fordi alternativet i dag ofte er å ikke ha noe tilbud.

Vennlig hilsen

Ellinor Sundseth
Ellinor Sundseth

Tine Øverli
Tine Øverli